

Staan op hangende balkons



▷ De burens volgden het goede voorbeeld en bestelden ook een hangend balkon.

AMSTERDAMS STADSLEVEN OPGEWAARDEERD

Een groot nadeel van wonen in de stad is het meestal ontbreken van een uitloop in de vorm van een balkon. Nu het een stuk gemakkelijker geworden is hiervoor een vergunning te krijgen, wordt deze schaduwzijde omgebogen in een bevrijdend voordeel. Architectenburo PJ Holtrop uit Groningen/Amsterdam bedacht een hangende variant in verzinkt staal en bangkirai.

Vele mensen zweren bij een leven in de stad. Gaat het om Amsterdam, de enige stad die ontsnapping biedt aan de vigerende poldermentaliteit in ons land, dan wordt het al gauw een dubbele eed. Alleen wie in de stad op twee-, drie- of vierhoog woont, bekruipt wel eens een gevoel van beklemming, vooral in de zomer wanneer de zon probeert te schijnen. Er is geen uitloop! Het hoogst haalbare is soms alleen een vuilniszakbalkon waar je dan, als een plotseling beeld van een stukje tram, twee mensen krap achter elkaar ziet zitten. Destijds creëerde men in Amsterdam wel binnentuinen in de carréblokken van bijvoorbeeld de Jordaan, Oud-West (Kinderbuurt en omstreken) en de Pijp. Maar een uitspanning aan de gevel was

een fenomeen waar men niet aan dacht, geen geld voor had of waarvoor men van Welstand geen toestemming kreeg. Welstand is immers iets voor de gevelbeleving van bewonderaars die buiten in de zon lopen, en niet voor de bewoners zelf. Tientallen jaren keken de stedelingen dan ook met verloren contact op groene rechthoeken in de diepte.

Vrije vlucht

Voor alles is echter een tijd, dus ook voor stadse balkons. Verrassend als het leven is, spelen toevalsfactoren daarbij een behoorlijk sturende rol: een innovatief soort balkon voor de hoofdstad werd geboren in een uitloek van het land. Een oud-medewerkster van Architectenburo PJ Holtrop te Groningen verhuisde naar

tweehoog aan de Tweede Jan van der Heijdenstraat in de Amsterdamse Pijp en miste na de inwoonperiode een vrije vlucht naar buiten. Ze wendde zich tot haar voormalige baas, architect Pier Holtrop, die de moeite nam om te komen kijken. Holtrop: 'Ik was beetje argeloos eigenlijk, over zoiets kleins als een balkon had ik feitelijk nooit nagedacht. Dat is meer iets voor een aannemer die het strikt functioneel bekijkt en op esthetisch geluk iets in elkaar zet. Maar als architect ben je het aan je stand verplicht iets moois te ontwerpen.' Ontwerp en uitvoering van het balkon, royaal over de hele breedte van de etage, verliepen op rolletjes. Volgens het Bouwbesluit moet elke woning inmiddels een buitenruimte hebben,

en ook Welstand deed niet moeilijk. Het balkon zou aan de achterkant komen, dus dat scheelde. Wel moet je er rekening mee houden dat woedende benedenburen niet ineens in het schemerdonker komen te zitten met zo'n onbedoeld zonnescherm.

Achterbak kiepauto

Holtrop: 'Ik heb er echt een buitenruimte van gemaakt, in die zin dat je een soort tuin aan je huis krijgt. Daarom koos ik ook voor vloerdelen en een leuning van hout, in dit geval bangkirai. Hout en groen creëren met een sfeer.'

Hij sloot bij de bestaande architectuur aan door het balkon ermee te laten contrasteren. Het ophangsysteem dat hij ervoor bedacht, ziet er vrij modern uit, mede door de blank gebruikte materialen verzinkt staal en bangkirai. Het ijle ophangsysteem maakt praktisch onzichtbaar hoe de uitbouw precies wordt gedragen. Tussen twee trekstangen, met elkaar verbonden door een buisprofiel, hangt het eigenlijke balkon. Het zit zelf nog met bouten vast aan de muur, zodat het niet gaat werken als de achterbak van een kiepauto. Op deze even simpele als doeltreffende manier worden de krachten afgedragen op de buitenmuur.

'Groot voordeel is dat je geen nieuwe voorzieningen hoeft te treffen, die als lelijke toevoegingen het aanzicht bederven. Bovenaan bij de woning-scheidende vloer maak je een gat in de muur en gaten in de vloerbalken. Daarmee maak je mooi gebruik van wat



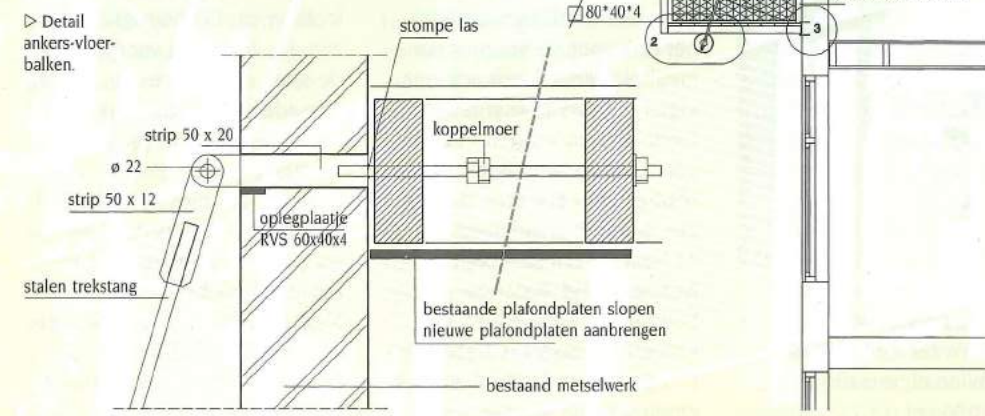
△ Hout heeft bij architect en bewoners de voorkeur, omdat dit het meest een tuin-gevoel geeft.

er al is. Door een stuk of drie, vier vloerbalken lopen hele lange ankers, die eindigen in een staalplaat.'

Licht sparen

De balkonafmetingen in de Tweede Jan van der Heijdenstraat zijn 4,95 x 1,58 m. De geprofileerde bangkirai delen (28 x 145 mm) liggen hart op hart 150 mm. De bangkirai leuning is 80 x 25 mm. Omdat geen huis gelijk is, zijn er ook andere varianten mogelijk: groter of kleiner, smaller of breder tot maximaal 1,85 m met dezelfde materiaal-dimensies; de lichtwens van de benedenburen is bij dit laatste niet onbelangrijk. 'Je kunt licht sparen door het balkon hoger aan te leggen, op raamhoogte in plaats van gelijkvloers. Met een klein trapje klim je dan omhoog en stap je in je hangende tuin.'

▷ Detail ankers-vloerbalken.



▽ Doorsnede.

Een ander idee is de vloer als stalen rooster (persrooster) uit te voeren, al verlies je dan wel het rijke plattelandsgedoeve van een tuin, evenals overigens pinda's, pina coladas en peuken die onvermijdelijk door de vakjes gaan vallen. Want met een draagvermogen van 250 kg/m² kan er een aardig feestje op gegeven worden. Verder kan men besluiten de bangkirai delen niet horizontaal langs de gevel, maar loodrecht erop te leggen, wat meer tussenruimtes of lichtspelen geeft. Een laatste optie is een hardglazen vloer, maar die zal in de praktijk erg glad zijn.

Eerste zonnestralen

'Hout krijgt niet alleen bij mij, maar ook bij bewoners de voorkeur,' stelt Holtrop. Hij kan het weten, want er staan nu zo'n zestig projecten op stapel, wat een paar honderd balkons inhoudt. Toen de buitenmaatse bloembak eenmaal hing, bleken de burens en de mensen aan de overzijde van de binnentuin het razendmooi te vinden: ze wilden er ook één. 'De telefoon stond niet stil. Eigen plannen zijn bewerkelijk en moeizaam om toestemming voor te krijgen, het onze was daarentegen al goedgekeurd. Binnen twee, drie dagen zit een balkon als prefab product aan de muur. Er is alleen wat extra werk, als je deuren in de raamkozijnen wilt zetten.'

Er kwam een artikel in de krant en zo begonnen de balkons ineens te lopen. De opdrachten blijven niet beperkt tot Amsterdam, ook Den Haag, Haarlem, Diemen en Oosterhout leveren klanten op. Daarnaast zijn er diverse aanvragen voor geveluitbreidingen aan jaren zestig-flats. 'Dat is van dat hele dooie beton met te smalle balkons, maar in combinatie met nieuwe, bredere houten buitenruimtes wordt het een stuk plezieriger leven.'

De huidige mode van serreachtige ruimtes aan de gevel (inpanidige balkons) doet Holtrop niet sneller ademen. 'Zodra de eerste zonnestralen vallen, willen mensen naar buiten. Dit soort "wintertuintjes" kunnen daarom absoluut niet tippen aan dat buitenlichtgevoel.' Holtrop heeft een nieuwe trend gezet met een innovatie, die iedere opgesloten stadsbewoner zich nu kan veroorloven: een buitenkans voor een kleine 9.000 euro. □

Hans de Groot